

STĀSTS:	Mandas avots
VALSTS:	Horvātija
VECUMS:	7-9
MATERIĀLI:	Zagrebas pilsētas un Manda avota fotogrāfijas, balta papīra lapas, dokumenti, zīmuļi, krītiņi, kartons, tāfele, dators.
MĀCĪBU MĒRĶI:	Izpētiet leģendu un mītu atšķirības un līdzības. Aprakstiet stāsta varoņus. Veidojiet stāstam ilustrācijas.
METODES:	Klausīšanās, pasakas stāstīšana. Radošā rakstīšana. Zīmēšana.
AUTORI:	Nacionālā un universitātes bibliotēka Zagrebā Zagrebas pilsētas bibliotēkas, Selčinas filiāle

Mandas avots

Migla pamazām cēlās augšup, tās pelēkās šķipsnas, rāpjoties augšup pa nogāzi, vietumis vilkās nopakaļ un šūpojas vējā līdzīgi saplēstai lupatai. Pirmie saules stari piesardzīgi parādījās caur mākoņu starpām, maigi skarot vientuļo koku lapas. Pamazām kļūstot arvien siltāki, tie rotaļīgi uzplaiksnījās uz mazo, cieši blakus sabūvēto mājiņu jumtiem. Tikko dzirdamās miegainās cilvēku balsis drīz vien pārvērtās rosībā un burzmā, un pagalmus piepildīja priecīgas bērnu klaigas. Sievietes paķēra savas krūkas un spaiņus, tad steidzās uz tuvējo avotu pēc ūdens. Steidzīgi apmainoties ar laba rīta vēlējumiem, viņas piepildīja traukus ar ūdeni un steidzās mājās.

Tikai kādai meitenei, vārdā Manda, steiga nebija ne prātā. Viņa bija pati pēdējā, kas devās akas virzienā, sperdama sīkus soļus un ik pa brīdim apstājoties. Pavērsusi acis uz Gradecu un pilsētas sienām, viņa pagriezās uz dienvidiem un skatījās uz akmeņaino ceļu, kas izgaisa līdzenumā. Tik tikko spēdama tālumā samaniņ nenoteiktas kontūras, viņa apstājās, lai pasargātu acis no spilgtās saules gaismas un ieskatītos labāk. Pa ceļu kāds tuvojas - vientuļš jātnieks uz noguruša zirga. Jau pa gabalu viņa varēja nojaust, ka dzīvnieks ir novārdzis - tas velkas tik nespēcīgiem soļiem, zemu nolaidis galvu. Kad zirgs pienāca gluži tuvu, meitene vērtīgāk paskatījās uz jātnieku. Arī viņa sejā bija jūtams spēku izsīkums. Kādreiz krāšņās drēbes tagad klāja putekļu kārtā, uzskatāmi liecinot par garu ceļojumu; viņa zobens, kas bija pārlikts virs segliem, liecināja par daudzām sadursmēm, kurās viņš bija cīnījies.

Kad jātnieks pieliecās viņai tuvāk klāt, meitene sarāvās, tomēr kāda neizprotama iemesla dēļ viņa juta bailes pagaistam, tādēļ nolēma nebēgt.

- Kāds ir tavs vārds, meitēn?" -jātnieks jautāja aizsmakušā balsī.

- Manda, - viņa atbildēja.

- "*Mando, dušo, zagradi mi vode!*" (Manda, mīļumiņ, lūdzu, iesmel man no avota ūdeni!)

Vienā mirklī Manda aizmirsā visas savas bailes un satraukumu, un steidzās pasniegt vēsa ūdens kausu nezināmajam bruņiniekam, kurš acīmredzami bija tuvu tam, lai bezspēkā nokristu.

Kad līdz nāvei nogurušais jātnieks un viņa zirgs bija remdējuši slāpes, meitene, tagad jau saņēmusi dūšu, teica:

- Vai jūs zināt, ko par šo avotu stāsta? Ikviens, kas dzer tā ūdeni, vienmēr paliks tuvu.

- Tieši to es vēlētos vairāk par visu pasaulē," - sacīja bruņinieks, uzsmaidot viņai. -"Jo es esmu ceļojis gan tuvu, gan tālu, bet nekur neesmu redzējis tik skaistu meiteni, ne arī dzēris tik garšīgu un vēsu ūdeni."

Un tā bruņinieks apmetās kalna pakājē, uz kura atrodas Gradecas "Augšpilsēta", un drīz vien viņš apprecēja skaisto Mandu.

Traditional Children's Stories For a Common Future

Daudzas reizes viņi ir atkārtējuši stāstu par savu pirmo tikšanos. Starojot aiz laimes, viņa mēdza atsaukt atmiņā, kā viņš to uzrunāja : “*Mando, dušo...!*” (Manda, mīļumiņ...!) Un tā laikam ejot, cilvēki piešķīra avotam vārdu Manduševaca.

Savukārt viņš ar tik lielu aizrautību runāja par vietu, kur Manda iesmēla (*zagrabila* horvātu valodā) ūdeni, ka visa teritorija ap avotu kļuva pazīstama kā *Zagrab* un vēlāk *Zagreba*. Kopš tā laika ir pagājuši daudzi gadi, daudzi stāsti ir iegrīmuši aizmirstībā.

Arī pilsētas mūri ap veco Gradecas pilsētu ir sagāzušies, bet Mandas avots, kopā ar nosaukumiem *Manduševaca* un baltā pilsēta *Zagreba*, dzīvo līdz pat šai dienai.

Aktivitātes

1. aktivitāte

Koordinators izstāsta stāstu bērniem. Manda akas un Zagrebas pilsētas attēlus var parādīt uz tāfeles (vai izmantojot PowerPoint prezentāciju datorā). Pēc stāsta noklausīšanās bērni diskutē par tā varoņiem un viņu morālajām un ētiskajām vērtībām.

Jautājumi pašrefleksijai:

Kā tu raksturotu Mandu? Vai viņa uzvedas tāpat kā citi cilvēki?

Vai tu paliktu viens pats pie akas?

Ko viņa ieraudzīja tālumā?

Kā izskatījās vientuļais jātnieks?

Vai viņa bēga projām? Kāpēc?

Vai tu baidītos un aizbēgtu?

Ko jātnieks lūdza Mandai izdarīt?

Par kādu brīdinājumu viņa pastāstīja jātniekam?

Vai jūs uzdrošinātos dzert šo ūdeni?

Vai ir kāds iemesls, lai baidītos no nezināmām lietām?

Kāpēc jātnieks tik un tā dzēra avota ūdeni?

Kā viņš tika apbalvots?

2. aktivitāte

Koordinators diskutē ar bērniem par leģendām un mītiem.

Kas ir leģenda? Kas ir mīts?

Kas leģendai ir raksturīgs?

Kas parasti ir leģendu varoņi?

Vai jūs zināt kādu leģendu, kas saistīta ar jūsu pilsētu?

Vai jūs zināt, kā jūsu pilsēta ieguva savu vārdu (vai tam ir izskaidrojums)?

3. aktivitāte

Koordinators sadala bērnus grupās (pa 3-5), un katrai grupai, izmantojot iztēli, ir rakstiski jāveido apraksti par stāsta varoņiem, pilsētas sienām un mājām.

Kādas jūs iedomājaties Gradecas pilsētas sienas?

Kā izskatās mazās mājas, uzzīmējiet tās.

Aprakstiet, kā izskatās Manda (viņas matu krāsa, kleita).

Aprakstiet bruņinieku un viņa izskatu (apgērbs, zobens, zirgs).

4. aktivitāte

Bērniem tiek dota iespēja izvēlēties, ko viņi vēlētos darīt:

- a) Uzrakstiet pats savu stāstu, kurā jūs esat galvenais varonis (piemēram, stāsts notiek jūsu pilsētā un ir saistīts ar pilsētas leģendu. Kādas rakstura īpašības varonim piemīt?).
- b) Veidojiet stāstam ilustrācijas.
- c) Izveidojiet puzzles mīklu, pamatojoties uz stāstu (tās varoņiem vai pilsētu).